

„Jag i et afgrunds djup mig skulle lycklig kalla,

„Om ingen dödlig fans olycklig mer än jag.

Läsaren lär utan tvifvel dra en suck wid dessa orden:

„Jag kan ej såll i Himlen wata,

„Om der jag jordens flagan hör, m. m.

Sådan är Ingressen — Samma dag, då en fastia jordbäfning
upplök hela Messina, stod Grewinnan Spaktara, innan härjningen
börjat, wid sin enda Sons waggas och omsammades af sin Ge-
mål.

„Hon blott en kånsta har, som just på Gränsen står

„Emellan Mor och Alfkarinna.

I dessa hänryckande ögnablick:

„Midsligt of Nattens djup betäcker.

Det olika werkslag Författaren wid detta tillfälle brukat, har jag
hört både lastas och berömmas; men uphöjes ej sålen listigare,
wid dessa, än de släpande Alexandrinske verlarne? Läsaren må
dömma.

„Men det blixtrar! Hwiska gnistror! De spritta, de spraka,

„Bäfsande Smaswel regn störta sig ner

„Darrande jordens inäffwor braka,

„Deß grundwalar skaka!

.....

.....

.....

„E

„Et skall, än et skall, Palatsen försvinna,
 „I remnade jorden begrava de sig
 „Gud! Nädig, Barmhertig, Förbarma dock Dig!

Spastara dånar, då Författaren frågar hennes man:

„Hvad gör Du öma Håls! utaf et ångla hjerta?

Nu släpar Grefwen henne ner för Trapporna, lägger henne på
 en sten och löper för at söka et Fartyg til deras räddning.

„Det Marmor känsla får, uppå hvars håll hon hwilar,
 „Sjelf känslolds och stum.

Ach! nu kommer andra Jordbäfningen:

„Hålt, Allmagts Gud! Dit wärk Du swurit hegn,
 „Wi tilbe Dina dolda under:
 „Men är Du mera stor i dunder
 „Än i de rika Sommarregn.

Sannerligen! Jag tycker, at dessa sista rader kunna förliknas med
 det wackraste hos våra bästa Poëter. Afkwiggen rasar emot Spastara,
 och Skalden taltar honom:

„Förmåne Stråle! Hvad! Du dygden störta wil!
 „Bet, hennes död kan twinga oss at fråga:
 „Wonn Gudanäd och rätt är til?

Änteligen wäknar Spastara. Naturen wäckte Modren:

„Då wiggen i de murar lopp,
 „Som hyste hennes Son, des dagars öma hopp.

Huset brinner:

„Men ingen eld så stark, som Moderslägan är.
 Hon hinner nu waggan der hennes Barn ligger:
 „Hon det i fädret bär, för andra gången Mor.

Äf glädje drömmar hon endast om en lycklig bärning:

„Den Gud, som fört mig hit, skall än förbarma sig,

„At öf igenom lågor föra.

Hon rufar ut; men än en Jordbäfning! Hon flinner till trappan, då den i samma ögnablick ramlat ner.

„Der står hon! — Gud!

Auktorn, som följdt denna olyckliga Modren i så många tårars värda Situationer förfärlar sig, och till äfventyrs felar mot den nöden man är skyldig det Högsta Väsendet; men jag finner i alla hans wildheter så mycket Genie, at jag med honom delar brott och utan at hesitera införer hans utrop till Gud!

„Nog Dina Wiggas Kroka kunna;

„Men monn det dertsför är, som Du mit Slägte gjort?

— — — — —
„Förlåt — men ack! I detta ögnablick —

„Gud! Jag förgäter mig — när hennes tårar flyta

„Med Dig — fast jag Din Himmel fick;

„Jag wille icke känsla byta.

Spalkara wänder om, bröter sig genom elden, och Kommer till en Balcon.
Der wisar hon sitt Barn och höjer up sin röst.

Men i en allmän fara är all medömkan för andra döf. Herr Lidner önskar sig wid detta tillfälle ha varit i Messina, han swär wid sina känslor, wid hennes helga kost ot han skulle trofsat eld och faror —

„Och fast en Ungling än: Monn jag ej lefwat nog,

„Om för at frälssa Dig, jag under lågor stupat?

„Mer Ärerikt en Hjerte aldrig dog.

Det hiffliga ögnablick nalkas, då Taket faller ner, och detta olyckliga offer för moderligt kärlek Krokas i lågorna tillika med sitt barn, som hon bär i famnen.

„Du

„Du Enväldigs magt! en vink det kostat Dig,
 „Hur värdig ej Din Lag, Din Åra?
 „Du låter flammor dem förtära:
 „Och fordrar kärlek utaf mig!
 „O Ödeligas Gud! Du wille Sodom spara,
 „Om blott der sunnos sem, som älskade Din Bud
 „Hwad bröt et menlöft barn? Hwad gjorde Dig Spaltara?
 „De krossas! — Abraham! och detta är Din Gud!

Ingen af mina Läsare lär blifwa otålig, at läsa slutet.]

„Ach! när så grymt of ödet särar:
 „Hwar finnes tröst? — I tårar! tårar!
 „Den Magten äger segrar lätt:
 „Men Dygden just då dundren knalla.
 „Sin offuld kan til nejma falla,
 „Och Himlen då Hans wiggas falla,
 „Skall rådna för sin oförrätt.

Sådan är Grefvinnan Spaltaras Ödd, sungen af en Kald som röjer snille och hjerta. Poemet fins hos Joh. Georg Lang på et ark i 8:0 och säljes inbundet för 3 fl. i hans Bokläda på Stora Nygatan.

Annonce.

Inför de Respektive Pränumeranter i längre bort belägne Städer och Landsorter som tagit Sedlar på Tryckfriheten den Wälsignade med det förord (för at undwika et dyrt Postporto) at så ofta lägenhet gifwes, så arken ifrån Stockholm öfverskickade til Den som åtagit sig midnan med utdelningen, försäkras härigenom at mitt gifna löfte skall heligt opfyllas. — Jag skulle ej kunna glömma denna skyldigheten.

Sörlägg.

Ark 10 utkommer nästa Thorsdag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisarien P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 20 November 1783.

Til Förläggaren af Tryck-Friheten den Wälsignade.

Om det någon gång skulle fattas min Herre Manuscripter, torde desse reflexioner, denne Beskrifning, eller hwad Ni behagar kalla efterföljande tankar, tjena i et af Edra ark. Det kan ju wara lika mycket om det är öfversättning, eller egna tankar af en Lycklig Swensk *).

Man nyttjar flere ord wid hwilka ofta icke fogas någon wis mening, man talar om Frihet, om Öfwerflöd &c. och på tillfrågan, hwad idéer man förknippar med desse ord? Skulle tusende icke kunna gifwa et något så när nöjaktigt svar. — Ibland desse ord är öfwen det snart femtusende är nyttjade uttryck: Swad för en fördärswad! Swad för en ond tid! En Gubbe, som med ledsnad betractar Ungdomens lekar; en Journalist som tycker sig ej blifwit nog belönt för sina literära förtjenster dem han altid ser igenom Microscop, klagar öfwer en ond en fördärswad tid, med et ord, så snart et individuum lider, tror han sig äga rätt, at klaga öfwer det hela. Kännetecknen på en fördärswad tid äro likwäl merendels lika, och man kan göra på dem en så noga beskrifning, som nämna en Pharao-Banqveur på raille faulle: Det är hwad jag will försöka.

Uti et land där fördärwet tagit öfwerhanden, är kärleken til äran förfvunnen, jag menar ej den blodige, at på befällning rusa til mord; nej den sanna, den lustige, som består uti, at leda den swaga, at uprätta den fallne,

* Utan twifvel har jag brist på sådana Afhandlingar som denna, och önskar det ej blir den första som bewisar at mina ark äro någon gång Solida.

Förläggare.

fallne, at trösta och hjälpa den usle och förtryckte, den med et ord, som wisar sig igenom wålgärningar emot mer-människor: Denne ära kunnas icke här, den uplifwar icke något bröst med en helig eld i en sådan tid då hwar och en gjort sig sjelf til sin egen Ålgud, då alla uttryck lysa på egen nytta och egen winst, och där den tros hafwa nåde högsta lycka, som igenom anseende eller penningar, kunnat förwårswa den wedersyttgeliga magten at ostraffad trampa den dygdige, den slitige, som icke har annat försvar, än onydlike och utan Systemer sammanrassade lagar, samt den rätts wisa, som är grundad på Natur och billighet — Hwilka swaga och hjälpslöse wårn emot wåldsamme och samwetslöse Förtryckare!

Fåfånge söker man i et sådant Land, de höga och starka Själur som brinna af kärlek til Fäderneslandet, och som sätta det wål för sitt eget, de små och låga passioner, som aldrig kunna uphöja sig öfwer egenmyrige affigter, härskas öfwer att. Handelen, som wål inrättad kan göra en Nation lycklig och ansedd, blifwer där endast medel til at föröka öfwerflödet, som sluteligen öfwergår alla tillgångar, och måste underhållas hos de fläste igenom bedrägerier. Åkerbruket denne enda och rätta källan til et säkert och stadigt wålstånd råkar i förackt, då ingen ting dömmes efter det wårfeliga wårdet; man skall göra sig en heder af at drifwa gåck med de heligaste saker, och Religion nyttjas ej til annat, än at leda Folket, som man gåckar med löften och Eder; och det som borde wara den uslas tröst, är förwandlat af de illsluga i et ok, så mycket farligare, som de förtryckte ej kunna se de många tilfällen där Gudomlige saker äro wrängde för at låna hjelp at den fallsta Politiquens anläggningar. Den ärofulla rättigheten at dö för Fäderneslandet, skall bortgiffwas, kanske också bortfåjas, at oduglige och föracktlige personer, som på intet annat sätt skola skiljas ifrån de onyttigaste medborgare, än igenom mera fördärwade seder, och mera dårskaper. Edist efter Guld och raseri at förwårswa anseende, uppfylla i et sådant land det ställe som borde wara helgat at äran och kärleken til Fosterlandet. De lågste och nedrigaste wågar anses för de bästa så snart de hastigt leda til anseende och Rikedom: Den som är ägare af dessa twånne saker, kan wåga at ting utan blygd; han kan uphöja lasten, göra årlöje af dygden, alla skola göra sig en heder af at följa hans mening, alla wårdrnadsbetyggeser skola lösas på honom, då förackt och försmådelse blifwer dens lott, som för stolt, at wilja lysa af annat stän än det dygden gifwer, föracktar lyckan och det låga Gunstingar.

Deſe Kännetecken äro allmänna i alla Samhälle. I en Republiqve eller en limiterad Monarchie där Folket ännu ej hunnit til den högd af ſeghet, at de för et owiſt hopp bortgiſwit eller af en rådd öfwerilning utan motſägelse lättit borttröſwa ſin frihet, eller råttare ſkuggan därpå (ty ingen rätt frihet giſwes utan goda ſeder) i ſådane ſlags ſamhälle ſer man huru Partier och tvedrägt utarma Landet, Lagar ſtiftas för at åter brytas, Wänſkaps- och Blods-band ſlites, man twiſtar med en bedröſlig iſwer om det, ſom på intet ſätt rörer Mänſkheten utan endast några Huſwudmän, för bägge partierna; denna ſtällning är utan twiſwel ſafelig, men den ſkugga af frihet, ſom ibland kan dana någon hög och ſtark hjäl, hwilken ſtundom allena med ſin stora dygd (Sublime Virtue) uppehåller det i Själtåg liggande de Samhället, förſwiner ſluteligen, då en ſådan Republiqve eller Monarchie merendels ſinänningom eller igenom någon uppenbar wäldſam händelſe degenererar, til den måſt oinſkränkte Deſpotisme.

Det är då alla de plågor, ſom på en gång kunna öfwerſwämma et olyckligt land: För en endas nycker upofras Millioners wät: Nya Utlagor trycka den förut fattige arbetaren, och han håpnar at ſe ſin uſelhet kunna ökas, et med tårar wät bröd, ryckes ur munnen på hans hungrige barn, för at wändas til penningar och formera en Solgrands del af de omättelige Summor, hwarmed Deſpoten underhåller ſin och ſina Gunſtlingars pragt, ſamt en mängd onyttige Hofjenares lyſande öfwerflöd och hwarmed han ſynes liksom wilja inſultera allmänna eländet. En ſäker ägande rätt (The propriety) ſom jemte friheten utgör de ſtörſta wäſſignelſer Medborgare kunna förwänta i dödligheten är då okänd: när Åkerbrukaren befar ſin Jordtorſwa, är han ofäker at därpå upſkåra fructen, då Deſpoten behöfwer ait til ſina ſjelfgjorda behof (his imaginary vanis) där en hans wint är Lag, och där han eſter behag kan uphåſwa eller förtyda, de minſt tvedrydiga Lagar, hwarpå Ägande- och Beſittningsrätten warit grundad. Urflytningar, ſom Barbariſke ſtraff aldrig kunna hindra, måſte här nödwändig ſte. Landet bliſwer förwandlat i en Öfen, och utom Hof-Folket giſwes ingen, ſom icke får känna tyngden af et förhateligt lif: Skulle någon ännu haſwa tivräckeligt lifs uppehålle, minſkas det igenom öhörda Monopolier, ſådane ſom inträtades i Rom, då Kejsaren ſjelf anlade Bodar och förbödd at handla annorſtådes. Bandet emellan den Regerande och deſ underſåtare, ſom borde wara knutit af Kärlek, Rätwiſa och förtroende märkes ej, utan i det ſtället äro Ljedjor, ſmidde af en grym Känſlöſhet, för

at igenom fructan qwarhålla Glastvarne under det of, de tusende gånger förbanna. Under et sådant allmänt elände höres sega loffsångar som uphöja Despoten för at gjöra af honom en Half-Gud, intet beröm så lågt, intet smickret så kryppande, at det ej gifwes honom; man tackar Himmelen som gifwit Landet en så stor Regent, man beder Gud förlånga et så dyrt lif och Despoten tror desse sega desse nedriga ärebewisningar, fastän han kanste wet, at Lucanus, som wanhedrade sitt snille, den kryppande Lucanus smickrade Nero, och fastän Romerska Folket ester Agrippinas mord, obelgade Tempelen med sina Föreböner och Tacksägelsor, för mördarens wålgång den de i sitt hjerta buro affly före. Och ändå tros smickrets röst, sedan det uphöjt sig, för en sådan, som satt igenom sin magt öfwer Lagarne, mördade sin Mor, sine Ungdoms ledare, som wigde sig med wenne at sine Hofmän. *) Himmel! huru långt går icke en Despote i fördärf! Om den Regexandes Passion ej är, som detta willdjurets, at utgjuta blod, prisas Hans nåd och Hans mildhet liksom det ej wore lättare, at dö under Bödelstyran, än at småningom försmågta under en swag Tyrann, och liksom den usla förmån, at förgås ibland de sista, wore wård at köpas igenom et förnedrande och kryppande smickret.

Blindheten hos Despoten, som i en fördärfswad tid underhålles af dem, som därwid winna, går då til all möjlig högd, man söker bewissa at twungne frögderop äro uttryck af tacksamme hjertan, och at alt står wäl til: Stundom wårkar likwäl sanningen på Despotens samwete. Således om någon berömmar Marcus Aurelius, Titus, Trajanus &c. anser han det som emot sig, ty han känner någon gång inom sig at Folket är skuldigt honom så mycket hat, som desse sårt upriektige wåtsignelser och loford: Wisar man de lastfulla Kejsare från Rom i sin rätta dag, tror han sig wara utpekad; nämner man Nareissus, Pallas och Sejanus, tror han sina Ministrar och Gunstlingar därmed menas: Prisar någon Caros och Bruti dygd, anser han det som en Stormflocca til upror, med et ord, han bär på sådant sätt ojäfaktigt wittnesbörd om sig self; men därför hwarken förbättrar han sig eller ändrar hwad som är gjordt.

Före at sluta mätningen på en fördärfswad tid under en Despotisk regering, så låtom inbilla oss, at någon Medborgare sunnes nog modig och nog djers, för at wåga tala sanning; Han skulle kanste säga til Despoten.

*) Sporus och Diophorus.

Den rätt hvarigenom du förer spiran, är intet på annat grundad, än
 en öfverenskommelse med Folket, som på ena sidan förbinder Dig, at
 bestämja deras wäl, och bereda dem et lif, så sållt det kunde blifwa, så
 dant är det wilsfor hvarigenom du besitter Thronen, sådant är det Con-
 tract Du eller Dine Företrädare ingådt; ty wet at den Högste ej skae
 på Millioner människor, för at like sänad drifwas efter dit wälbehag och
 Dina nycker. På sin sida har folket utståt, at älska och wörda Dig,
 och at dö för Dig om det skulle behöfwas. Huru har Du uppfyllt hwad
 Du på sådant sätt förbundit Dig til emot lika ädla wäsenden, som Du
 self? Granska Din lesnad och rys! Det är til bekammerlamme omförs-
 ger Du är född, icke til dåractiga nöjen och pragt, owärdige den min-
 sta ibland Dina Undersätare, ännu owärdigare Dig, som har helligare
 förbindelser at uppfylla. Du är ju äregirig? — Ero ej at rum i årens
 sal winnes igenom weklighet, och war säker, at då Dit namn nämnes
 af efterkommande sättes det ihop med de Tyranners, som Du liknat.
 Låt ej inbilla Dig, at Dina smickrars loford kunna stadga efterwerldens
 tankar om Din Person: Nej sanningens röst skall efter försturne Secler
 höras och fördömma Dig, som utarmat det Folk, hwilket i sin förtjus-
 ning, ansedt Dig, lik en walgdrande Gudomlighet, och förtrodde alt i Di-
 na händer; se dessa har Du bedragit, dömt self hwad namn de böra
 gifwa Dig. — Men ännu kan Du förbättra hwad som är felat, kynda
 Dig då, Dit suckande folk til hjelp, som ej töras wisa sin nöd och sina
 tårar af frucktan för nedriga spioner, låna ej kronen åt Smickrare,
 de bedraga Dig; afskjeda Dina olyckliga Rådgiware, de för-
 willa dig och se endast på egen fördel, och war öfwertrygad om den san-
 ning alla tiders Historier bekräfta, at dese fulle alla lämna Dig i nö-
 dens tid til offer för et upretat folk, om de trodde sig kunna sätta sina
 brott på Din räkning och därigenom undwika hämden, eller om de ige-
 nom Ditt fall, kunde winna större fördelar. Beräk detta? Då Du ej
 upfyllt Dina förbindelser är Contractet brutit, och Din rätt ej annat än
 den förhåwellige magt en stark utöfwar emot den swaga. Men råds! En
 Regering som blott är grundad på rån och wåld kan ej hafwa bestånd,
 och wet, at om Dit Folk låter sin förtwiflan råda om de wågra Dig
 den lydnad Du ej mera har rätt at fordra, så är Du det uslaste wäsen-
 de, man kan inbilla sig, Du som af wekligheten blifwit wand wid ras-
 de behof hwaras Du Dig self lämnad ej kan förskaffa Dig et enda.
 Denna dygdiga medborgare skulle säga byligt och mycket mera, om han
 fuge

finne tala, men de, hwars nytta det är at Regenten hålles i mörker, skulle aldrig tillåta det. Han skulle gripas, anlagas för Högmåls brott af en köpt Slaf, och dömmas til en uestlig död af sega riddingar med Domare namn, hwilka skulle råfå, at wisa Delpoten, sin undergifwenhet; Hans blod skulle rinna om det kunde wågas, utan at förnycket upreta Folket hwars rätt han yrkat, men i alla händelser skulle den förnuftiga Allmänheten wörda och älska minnet af en man, som skulle hafwa räddat Fäderneslandet i fall det framalstrat flera hans lifar.

Denne målning på en fördärswad tid har ej blifwit gjord efter en sorgfen inbillning: (Gud skje los! dessa tidehwarfwen äro förbi) men Den som läst Tacitus, Suetonius och Sallustius, kan dömma bäst om denna beskifning på något sätt är drifwen för långt.

Den Lyckliga Schol - Gofen *).

En dum Magister (Ware los!
 Man Lagrar liksom Kragar säljer)
 Förän i Scholan han ger los,
 Den adbrastbusta Gofe wäljer
 Raff, munter, sutton år och qwick
 Just den han til sin Chloe sänder
 -- "Gif detta bref i hennes händer
 "Då hör det tar: Märk hennes blick
 "Wiß t. en strut med Säcker Candi
 "Får du et swar som jag begärt . . .
 Aef we! Ovidians Amandi
 Du illa explicera lärt,
 Hwad händer? Wär Adonis skyndar
 At skaffa sin Magister swar,
 Men då han än på wågen war
 Sig kärlek med hans blick besfryndar.

*) Jesändt.

Den unga Cloe bresivet får
 Men mindre ser hwad deri står
 In på den blick som himmelsk lågar
 Från den, åt henne bresivet bår
 Tills darrande hon honom frågar
 Om än han wet hwad kärlek är?

O J förfutne sälla dagar!
 Jag mins hur tjullig war min lott?
 Knappt jag Adonis älder nåt
 Förän i alla Astrilds lagar
 Jag sträng examen undergått.
 Om samma fråga man mig gifwit
 som förestånd af Cloe bliwit
 Hon swar inpromptu skulke fått.

Nu på hans kind där hållsan lysen
 En Purprad ofskuld höjer sig
 Adonis darrar, swettas, fryser
 Och mot den dygd hans hjärta hysen
 Naturen self förklarar krig.
 Han ser de hwita Globber simma
 Uti en alabaster samn
 Och hennes milda ögon glimma
 Med stjärnans prackt en midnatts timma,
 (Hwad sällt! at hinna nöjers hamn)
 Den afwundswärde äntlig hastar
 Til Cloes knån, tar hennes hand
 Och nu — Åck! nu! en blick hon kastar
 På sången . . nöjers Fosterland
 En arm kring hennes luf han wider
 Den andra spåda fruckrer fjår
 Där Paradiset ännu är,
 Han så — Åck så! til sången skrider,
 Nu låg Magisterns Chloe där.
 Hwad wällust ifrån Adams tider
 Som här på jorden warar än,
 Men jag drar Sång-gardin igån.

— Här skall jag på en trästol sitta
 Och dictra om så mycket skidne
 At alla hjärtats pullsar spritta
 Fast ingen wärklighet jag rönt.
 Förän jag dödd af ämnet blifwer
 Jag slutar strapt . . . och blott beskriwwe
 Hur Gosen kyndar hem sin wäg
 Och Herr Magistern skriker „Säg
 „Hwi har du sörr ej återhunnit?
 „At hopp och längtan har jag brunnit
 „Säg låra Gose Feet Du swar?
 „Ack! til förtröiskan mig ej twinga . . .
 Jo! Brefwet jag til Chloe bar
 Men swaret? — Det så ömsint war , , ,
 At jag det ej kan återbringa.

Arket är utkommer nästa mandag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 24 November 1783.

S bland swänska böcker för snart 30 års tid, som lyft af ära, sanning och dugder, som lyft de yppersta tankesätt, de lyckligaste Principer, och ämestligen ibland swänska böcker, de som ej med en hellschwärdig frihet eller en slafs dyrkan tolkat Regenters dyra skyldigheter och rättigheter råknar jag billigt En gammal Mans Bref til en yng Prins. —

Teslin! Wätte ditt kalla stoft wälsignas til wärldens sidste tider! Det är igenom Dina helgade Maximer som en Stor och Odödlig Konung grundlagt sin egen höga bdielse at föra en så lysande och så ärofull Regering som den nu warande. — Och Du mitt sälla Fädernesland! när Du med öpna ögon ser framsför Dig Din Telemagve, så kasta någon gång en blick tillbaka på den Mentor som jämte sin Like et lefwande wittne af sin egen ära, ledsagat Hans steg och lämnat honom så wis och så stor til sitt Ithaca.

Jag skyndar mig då at utur denna förträffeliga Bressamling som nu är utgången, och hwarom jag här i förhand averterar enligt Reglementer, at jag å nyo ärnar öplägga med all den Typografiska ståt som i Swärje är möjlig och som är den wärdig, en Peidant til en von Dalins nyligen utgifna Witterhets Arbeten, , Men om detta widlyftigare i en utkommande Prospectus — Jag skyndar mig då säger jag, at i detta och flera ark utdraga tillfom Espritens af några Denna Herres Bref för at opwäcka en iswer och trängtan och därigenom bereda mig tusentals Subscribenter på wärket.

År 1753 ankom en Fransk Theater troupe hit till Swärje, densamma som blef afskedad wid vår Konungs antråde på Thronen, hwilken upförde lust och Sorgespel dels på Drottningholm, dels på Ulricsdal. Utan twis- mel därpå tog Herr Grefwe Teslin sig tillfälle at skrifa det Brev jag nu recenserar — Nästan öfwer allt nyttjar jag den oplysta nitiska Förslättarens egna ord, som aldrig behöfde signeras om icke et gammalt bruk Auctorise- rade det.

Comedier äro ifrån de aldrädssta tider och ibland alla Folkslag be- kanta. "Chineserna hafwa Comedier, som offentligen spelas på öppna ga- tor, och uti du Haldes Beskrifning finnas några af dem, som licet under- hylpne kunde få både Skapnad och smak." Redan wid Christendomens början förestältes åtskilliga Bibliska Historier; men på et högst förargeligt wis. De blefwo förbudna, då det hände, som gementligen plår ske; en skunnog menighet faller från den ena yterligheten til den andra; ty snart upfördes "de grofwaste laster med oskrädda ord och med mindre försyn, än som ännu i denna dag uti åtskilliga Angelska och Italienska Comedier öf- ligt är." At Moliere war den första, som städade den Comiska Theatern, är osörnekeigt. "Den honom i mitt tycke närmast gått är Regnard; men Moliere är och blifwer en Franskyt Plautus, och Regnard en Franskyt Te- rentius."

Herr Grefwe Teslins spådom, at den så kallade Genre Larmojant, som "tyckes wisja tränga sig millan Tragedier och Comedier" ej skulle ha bestånd, är ej uplyst, Paris stormar ännu til Comedie Francoise, då Le Pe- re de Famille af Herr Diderot upføres. Äro ej Människans öden en blaw- ning af sálhet och plågor? Skakespear har i denna delen närmast följt Naturen, fast man ej gjerna ser Dödsgråfrarna supra Brånwin i Sorgespe- let Hamlet, då de tittreda den olyckliga Orphelias Graf. "Ewånne ting öm- skade jag wid de Franska Skådespelen: Det ena at Dygden måtte med samma lit föreställas, som lasterna afmålas; ty det är ej nog, at ej wa- ra lastbar, man måste wara dygdig . . . Det andra, som i mitt tycke kunde wara bättre, är, om den myckna och oftast utömda kärleken sattes äfso, och om i Tragedier Historien närmare och omständigare följdes." Achalie och Merope hafwa uplyt Herr Grefwens önskan.

Sör mer än et hundrade år sedan reste sig et spöke på Theatren: Jag menar den så kallade Unireten. En Action skall ej längre räcka, än 24 timmar, och det NB, innom et Slott eller hus. Se därför, hvarföre Fransosen, den esterapande Fransosen förddimmar den skapande Skakespear, som i första Acten föreställer Cesar i Rom, och i den andra visar Brutus Hans hotande skugga i Thessalien. Men jag frågar, då et Skådespel högst räcker trenne timmar; och Action likväl får vara tjugufyra timmar: Kan jag ej i första Acten presentera Drottningholm, i andra Stockholm, i tredje Ulricksdal; så snart det är möjligt, at jag innom et dygn kan resa til alla dessa tre ställen: Men så skrifer en Tessin.

”Jag wet huru angelägen den så kallade Unireten anses, hwilken in-
Frånker förloppet innom wis tid och wis rum: men som sådant endast
sker, at bibehålla sannolikheten; så skulle jag tro den wäl tåla något in-
brott wid et tillfälle, då alla ting öfvertygga mig, at hwad, som förehas
wes är en digt. Ho kan tro, at Fransyska Theatren är Romerska Råd-
huset, Ho kan inbilla sig, at en stor Fransysk Perugve och en Acteurs
Styfsjortel är en Romersk Kejsares drägt? Ho är så blind, som icke
straxt finner, at Violer och Maligve ej böra til en ynfelig och bedröfwelig
Tragedie? Med wida mera, som borstämmer och til intet gör alt hwad
igenom den så kallade Unireten winnas kan.“

”Spectaclet, säger vår Swenske Aristides; är i et land nyttigt, det för-
nötter tiden för dem, som wid såfänga wane äro, på lofligare sätt, än
Wintuckrande Källare och Politiska Caffehus, och de wedergwicke deras
sinnen, som under alswarsammare sylor och hjernebry burit dagens
tunga.“

At biewista Skådespelen anstår därför en Monark, ju beswärtigare
et fall är, ju nödwändigare en recreation, men skulle Han för deras skuld
glömma en dyrare plikt? Om Spectaclet börjas klockan sex och just på
samma timma en nödstående af Hans Underfätare öfvertlemnar Honom en
Suppligve, ilar då ej en Tirus åter til sitt Cabinert? Och monne tusende af
våra Spectaclet kunna swara emot det, där en Konung agerar första Rolan
nemligen rädda en olycklig? At skydda den oskyldiga.

„Aldrig har man ännu lastat en Furste för det han ej gått på Co-
 „medien, ej heller finnes någonstädes uti Historien, wara ibland en Herres
 „Hedersgärningar infördt, at han dageligen dee varit; utan här handlas
 „endast om et lösligt och nyttigt nöje, när det på sätt och wis, som wid
 „Deras Kongl. Maj:ts Hof sker, måtteligen brukas.

Swar till Förläggaren ifrån hans Björnar.

För detta Manhastig Herr Débitor!

Man ser grant at Ni tjent i Krig fastän Ni intet är Riddare, Ni
 förstår Er så besatt wäl på Krigsknep *) — För en i Krig
 så aflädd man, är det qwickt nog at medelst et *Rimopium* sänka sina
 Björnar i den djupaste natt? — Men wet Ni, at ehuru tungt wi tyckes
 sofwa, så kunde det hända at Wi wakenade, och då Slotts Cancli?
 Gillstuga, Wackr, & styfwer omr dagen . . . darrar Ni intet? . . .
 Nej nej — Wi ha ändå någon meddmkan — til Wår egen skada [Wi
 äro Björnar af nya Sekten] ska Wi hjelpta Er. Hade Ni min Herr
 Förläggare! I stället för et Skaldebref skrifwit en tjock packa liksom et
 Sorgespel ja då ja då

Läs

*) Et ord i enrum! det faller mig nu in — utan twiswel lära alla Era Björnar min
 Herr! wåra Swänskar, hwarföre brukar Ni då så många Franka ord i Era ark,
 som Celebre, Sensible, Inspirera &c. smickrar Ni Er på Alderdomen at få Pension
 ur den Fond som är Kongl. Franska Trouppens afskedetagande Ledamöters tillfa-
 den? — Jag skulle önska det för wår gemensamma nytta. Men Herr! Deras
 Förjånker och Era . . . Swad inbillar Ni Er?

Så den Fabel.

„Ej bön, ej sång, *Maria* namn

„Jag med *Kung David* må beklaga se,

Ur *Damons* rum har kunnat jaga

En spökande förfärlig hann.

Uf nej! Då midnattsklockan står

Det lik en *Bock* til *Damon* går.

Sen *Luther* slogs med *Leviathan*

Man aldrig så försträcktligt hört . . .

Nej inga *Wapen* har jag fört

Emot den leda ormen *Satan*

Mig har han därpå aldrig rört . . .

Men just som *Luther* *Damon* dundrar

I det han med sin *Bibel* gick

Jag frågar då: Hvem är som undrar

At han i fred ej vara seck?

Jag wet mig efter tiden sticka

Blott jag kan ha en wacker flicka

Och jag har mat, och jag har dricka,

Hwad bry mig spöken, *Haf*, och *Jord*?

När rusig jag til sången söres

Jag

Jag ej af Tomte-Gubbar störes
Och F . . han säger ej et ord.

En qväll sen Klofkan äfwä slagit
Slår en Poet på Damons port
Släpps in, och wisar at han tagit
Med sig et Sorgespel han gjort.
Hwad wänskaps prof i Skalders tycke!
Just dertför höres Damon be
Sitt ner på denna Canape
Och läs Ert stora Måsterstycke.

Knapt första Scenen ändad är
Förn Damon får des wärkan njuta,
Hans ögonpar sig lyckligt sluta
Förn äfwen Rimmarn sluta lär?
Nej nej! Han skrifer dubbelt hårt
Nu höres midnattsimman klämma,
I dörren börjar spöket slämma,
Hör några Vers — och springer bort.

Nå! tänkte Damon som just waknar
Nej! Kan jag härmed jaga dig
För vers deri man tankar saknar

Monn sielf den Onda grufwar sig?
 „Bra, ropar Damon och sig wänder
 Til wår Poët med öpna händer
 War god, ge detta wårk åt mig.

Af idel glädje Skalden gråter
 Och jakande från honom går . . .
 Men Spöket som det skåda får
 Til Damon itay hastigt åter
 Som genast eld mot flintan slår
 Och nu då huset redan brinner
 Han efter Folianten ser,
 Men ej en rad han låsa hinner
 Böen spöket swärjande förswinner
 Och tänk! — det syntes aldrig mer.

—————
 Will Du af Dö ej björnad bli?
 Swad ligger wåt för konst deri?
 Skrif, skrif — Ack! ifrens icke skalder!
 Skrif tjockt och langt som i , , , , ,

Sannerligen skulle jag icke för:sara at på vers beswara Ett bref om
 jag efter en hel timmas blåddrande i alla Runn, Lexica, kunde hitta på
 rimm emot Skalder . . . Lika mycket, så snart det k' appar på Er dörr,
 så öpna den med en stor binga vers, häldst af Er egen Fabriqve: såsom
 Dödens

Öddens Tempel &c. — Åt det en Björn, så skynda Er recitera et långt stycke förän han hinner hållia — War säker at om han kommer en gång, om han kommer andra gången, aldrig i världen kommer han tredje gången igån. Harväl min Herre! . . . Apropos, sätt in på Nummer Lottes riet . . . eller hwad tror Ni . . . tår hända en rik Gumma likväl intet äldre än Adertonde Seculum , , ,

Sörläggare! Hör hur det går
 Om Ni til Fru en fåring får . . .
 När Solen sina Facter tänder . . .
 Hwad då? — Sörläggare! jag spår
 Hon er för tusend bödlar sänder
 Som mot des hopp ej mer förmår.
 Men om en Glicka at behaga
 Ni kunde kanske . . . dock jag swår
 En Glicka lär til Man ej taga
 Den redan så callerad är.

Härmedest förblifwa wi aldrig mera

(Edra Björnar *).

*) Sack för de födla orden, de wore de bästa, ehuru för öfrigit hela Brevet är bra
 Picquante emot

Er Debitor.

Arket 12 utkommer nästa Thorsdag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisariea P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 27 November 1783.

70:de Brefwet.

„Skulle det wäl wara afwäga för en Furste och Prins, at under lediga stunder förnjöja sig med Landtbruket?„ Detta frågar Here Grefwe Teslin sin Högge och Allskade Eleve. Af Resbeskrifningar är bekant, det Kejsaren i China är trenne dar esier sin Kröning förbunden, at et helt dygn plöja jorden. Ifrån Purpurn til Walmarn måste alla böria sina Sidtregister från plogens lyckliga Jökare. På en tid, då yppighet och des säkra följeslagare Armod tagit öfwerhand, föracktas dessa närande lemman i Samhället, hwilka ofta nog kastat spadarn och gripit Swärdet för at med sitt blod förswara sin Kung och rådda sitt Fädernesland.

„Gjerran är ifrån min tanka, at wilja förwandla en Furste i en Bonde. Den förras hy bör brännas i speisen af Des låger, och den senores händer hårdas wid plogen, och swarina af et weptgifwande wäderkifte; men när Lande-Herren sjelf odlar mark; så hedrar han et stånd, hwilket i sig selst är det älska, och altid för hederwårde kalladt blifwit, intil des människans otidiga trångtan efter högre ting gjort, at . . . liksom en rödfärgad grind förerbådar en Herre Gård; menar sig en Kas der til ära uphöjd, när des Barn bära wärja eller kraga.„ — O mer än lycklig tid! då den war måst ackrad, som måst gagnade. Samma hand som genom segrande wapen uplyste Rom til Spitsen af Aea och wälde; samma hand plögde straxt därpå sina Försäders jord med egna Dyar.

I sinnen wål, sade den segrande Curius, at sin öfwerwundne fiendes Ambassadeurer, hwilka budo honom stiekpengar, just då han sat på en tårnwa och skatade rofwor, — I sinnen wål, at den föragtat Gull, som nöjer sig med rofwor. Det smickrar mig mer, at besalla öfwer rikta, än sjelf besitta stora ägodelar. — Men hastom til wår oförlikliga Görfattare: Upmuntar han sin Prins til manliga arbeten; wil han dock ej förbittra des nöjen.

„Jag kunde wärdigt tala om Comedier, Högtider, lek och dans :
 „Jag har varit en flitig och lärgrig Ungling i dessa fåångans yppersta
 „Scholar: Jag är dock ännu, som de urgamlas Ruffar, som qwickna wid
 „piffesmåll : : : Lifstiden är lång, särdeles för hwem den rätteligen nyttja
 „lärrot : : : „En stor åtskillnad är, imellan flygtiga och nyttiga nöjen : :
 „Mina Bref äro ej skrefne för mina jämnåriga, utan för en Prins, som
 „efter 30 års mer eller mindre försök igenom sig sjelf oröfswelactigt öfwer
 „tygas om uprigtigheten och sanningen af deras innehåll.“

Ditt hopp har ej slagit felt, Tessa! Egn heresse i Din Graf! må Din redlighet belönas med de Sackiamhets suckar, hwilka GUSTAF, Männis Kjöslågtrets wällust, at Dit minne helgar.

Swad är en wacker Flicka? *)

St millanting af Folk och djur,
 Som kan sig med en lätt Natur
 I lugn och stormar slicka,
 Hon ler och gråter när hon wil,
 Som Regn och Solken i April
 Och för at mansfolk lura:

Hur kan hon skapa miner till,
 Förtjusta, kåra, sura?
 Dit modren än et läs af nåt
 Gör hennes Förmak sätter;
 Så öppnar hon sitt nyckelhål
 Och spökar alla nåtter,
 Som en Magnet kan järnet dra;
 Så kan hon mig regera;
 Men sen hon fått hvad hon vil ha:
 Då heter det: Marchera!
 Dock hålt! Står icke klockan sju?
 Hålt op! Hålt op, at Dricka!
 Min muntra Daffne! Det är Du,
 Som physice skall wisa nu:
 Swad är en wacker Slicka?

Öfversättning ur *Lettres Persannes* *).

Swad kan wara ordsaken til den omötteliga frilöstighet, hwarmed
 någon gång Negerande Herrar öfwerhopa sina Gunstlingar? Wils
 ja De därigenom göra dem sig bewägne? De hafwa redan förskoffat dem
 så mycket at de kunna wara det: Och om de göra någre så sine Under-
 sätare sig förbundne, därigenom at de köpa dem, måste de af samma an-
 leoning ådraga sig tjödid och kanske hat, af et oändeligt antal andra, som
 därigenom blifwa fattiga.

Jag

) Insändt af P.

Jag kan icke annat än beklaga Konungarne, så ofta jag påminner mig dem omgifne af en hop småta, åregirige och oförtjenta människor, hvilkas begär icke stå at nåtta; och jag beklagar dem ännu mer, då de icke äga nog styrka at afflå en nåd, som blott betungar dem som icke begära något.

Jag hörer aldrig deras gäfwor, deras bewillade ansökningar, deras nådebewisningar omtalas, med mindre tusende reflexioner förekomma mig, och tycker mig höra följande Förordning afkunnas.

„Som Kongl. Maj:t. utan uppehåll varit plågad af någre wisa wåra kära Undersåtares makalösa enträgenhet at i underdånighet begära, hafwa Wi änteligen måst wila för myckenheten af därom ingifna Supliqver. hvilka hittills varit bland Thronens största besvär. Dese sökande hafwa andragit, huru de alt sen wårt uttråde til Regeringen, icke en enda gång försunnat at infinna sig wid Wår Levé, at Wi altid sett dem såsom ordwliga råmärken, hwar som hålft Wi gått förbi, och at de, det måsta som möjligt varit, sträckt ut sig, för at öfwer de framföre ståendes åplur, skåda Wårt Majestät. Wi hafwa öfwen århållit flere ansökningar af det tåcka kjonet, som bedt Öf hafwa deras swåra omständigheter i nådig åtancka; öfwen några öfwerårige hafwa med runkande hufwuden låtit Öf förstå, at de varit Hofwets prydnad, under Konungarnes wåre Företwå dæres tid, och om Wår Armé gjort Nationen fructanswård, genom sin tapperhet, hafwa de gjort Hofwet icke mindre lysande genom intriger. Således, och i upfåt at kunna wara de sökande til willjes, befalla Wi som följer:

1:0 At hwarje Jordbrukare som har fem barn, dageligen bespar femtedelen af det bröd han bestått dem, åiggandes Föräldrarne at göra denna indragning för hwar och en af barnen, så lika som möjligt är.

2:0 Förbjuda wi alla dem som ärst några Egendomar, at å dem göra reparationer eller förbättringar, af hwad namn de wara må.

3:0 Förbjuda wi alla dem, som sysselsätta sig med ringa Meehaniska Handwårk, och aldrig bewistat wårt Kongl. Slott; at köpa kläder åt sig sjelfwe, sine Hustrur och Barn, mer än hwart fjerde år; förbjudandes desutom strängeligen de små Calas, de varit wane at bestå sig, de större Högtidene om året; och som Wi

4:o Kommit i årfarenhet därom, at större delen af Städernes Borgerskap arbeta därhån, at med någon hängift kunna i tid bortgifva sine Dötre, som blott genom en sedig afwarsamhet gjort sig kände i Staden; befälla Wi, at med dessa Giftermåls må upskjutas, tills de efter Lag äro twungne därtill.

5:o Förbjudas wåre Ämbetsmän at gifwa sine barn någon kostsam upfostran.

Tystnaden Ode *).

Tystnad jämnärig med Ewigheten! Du war för Naturen och alt det som en gång skulle få warelse, hwilade med en tung sömn i Ditt stöde.

Du regerade innan Himlarna och Jorden bereddes, innan det frugtbårande Ordet som skulle frambringa alt, war uttalt.

Då förenades innox et besynnerligt Djur de åtskilliga grundämnen emot Dig, och det oroliga människoläget alstrades.

Tungan började då genast at röra sig, men sagta, och talte lågt, till dess den tråfsamma wettenskapen och den falska witterheten förmådde den samma at göra buller.

Dock försöka dessa bedragare säfångt at ibland öfswergifwa Dig ses dan de förlorat sig uti et haf af ord, räkna de det för en stor lycka, at få komma til Dig tillbaka.

Orat plågat af wåldsamma skäl finner en lindring af Din närvaro, och förnustet winner efter sitt nedertag en säker tillflykt hos Dig.

Du

*) Insändt.